

MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARIDA VATAN VA ONA TIMSOLI

Toshkent tuman 1-son Politexnikumi

Ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Boliyev Azamat Bahodir o'g'li

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Muhammad Yusufning she'riyatida Vatan va Ona timsollarining badiiy talqini o'rganiladi. Shoirning yurtga bo'lgan sadoqati, xalq qalbidan chiqqan ohanglarda ifodalangan vatanparvarlik kayfiyati, onaning obrazidagi ilohiylik va ona-Vatan uyg'unligi yoritilgan. Maqolada she'riy namunalar asosida Muhammad Yusufning milliy g'urur, tarixiy xotira, xalq ruhi va bugungi avlod tarbiyasidagi o'rni tahlil qilinadi. Ushbu tahlillar orqali shoir ijodining milliy ongini shakllantirishdagi ahamiyati ko'rsatib berilgan

Kalit so'zlar: Muhammad Yusuf, Vatan, ona obrazi, milliy g'urur, xalq ruhi, vatanparvarlik, o'zbek adabiyoti, she'riyat, tarixiy xotira, samimiyat.

Kirish

Adabiyot – bu xalqning yuragi, millatning ruhidir. Har bir shoir o'z yurti, xalqi, ona zaminiga bo'lgan tuyg'ularini she'rlarida aks ettiradi. Ayniqsa, yurt va ona timsollari o'zbek she'riyatida azaldan muqaddas mavqega ega bo'lgan. Bu borada Muhammad Yusuf ijodi alohida o'rin tutadi. Uning she'rlari xalq dardini, milliy g'ururni, ona yurtga muhabbatni jonli va yurakdan chiqqan ohangda ifoda etadi. Ayniqsa, Vatan va Ona obrazlari uning she'riyatida bir-biriga uyg'un holda gavdalanib, yuksak badiiylilikda, ichki samimiyat bilan ifoda etilgan.

2. Muhammad Yusuf – xalq shoiri, millat timsoli

Muhammad Yusuf o'zbek xalqining yuragidan joy olgan shoirdir. Uning oddiy, ravon, ammo ta'sirli she'rlari har bir yurtdoshimizga yaqin. Shoir ko'proq xalq qalbiga yaqin bo'lgan mavzularni – ona, yurt, ota o'chog'i, bolalik xotiralari, tarixiy g'urur, vatan muhabbati kabi mavzularni teran ifoda etgani uchun ham doimo yodda.

Uning mashhur "Ketma, bolam!" she'rida onaning vatanparvarlikka boy, og'ir, ammo g'ururli ko'z yoshlari orqali butun bir xalqning dardi, muqaddas qadriyatlari gavdalanadi. Shoir ona timsolini Vatan timsoli bilan uyg'un holda talqin qiladi: ona – Vatan, Vatan – ona. Bu obrazlar bir-biridan ajralmasdir.

3. Vatan timsoli – ona yurakidagi muhabbat

Muhammad Yusuf uchun Vatan – bu nafaqat tuproq va chegaralar, balki yurakdagi iftixor, yoddagi xotiralar, onaning duosi, bolalikning ifori, bobolarning ovozidir. Shoir "Vatanim" she'rida shunday deydi:

**Yashayman, deb yashayman, yurtim deb, Qonimda jo'sh urar
o'zbekligi.**

Bu misralarda Vatanga muhabbat shunchaki siyosiy chaqiriq emas, balki shaxsiy, ichki ehtiyoj sifatida ko'rsatilgan. Shoir uchun Vatan yurakda yashaydi, qon bilan singgan, hayot bilan bog'langan azaliy tuyg'udir.

Shoir Vatanni sevadi, lekin bu sevgi ko'r-ko'rona emas – u yurakdan, bilimdan, tarixiy xotiradan va ona bag'ridan kelib chiqadi. U Vatanni madh etish

bilan birga, uning ogʻriqlarini, azoblarini ham yurakdan oʻtkazadi. Bu sheʼriy muvozanat – samimiyatning, xalqchil ruhning yorqin koʻrinishidir.

4. Ona obrazi – Vatanga sadoqat ramzi

Muhammad Yusuf sheʼriyatida ona – nafaqat mehr va muhabbat timsoli, balki milliy sadoqat, Vatanning oʻzi sifatida talqin etiladi. U onani shunchaki mehribon inson emas, balki butun xalq dardini oʻz yuragida koʻtarib kelayotgan buyuk siymo sifatida gavdalandiradi.

Ona qargʻishi degan bir gap bor, Ona duo qilsa , yoʻling ochiq.

Bu misralar onaning duosi nafaqat oʻgʻil uchun, balki Vatan uchun ham muhimligini anglatadi. Shoir ona tilidan xalqni uygʻotadi, onaning yurak ogʻrigʻidan Vatan muhabbatining ildizlarini koʻrsatadi. Ayniqsa, ona va yurt timsoli Muhammad Yusuf sheʼrlarida shunchalik uygʻunlashib ketganki, bu ikki obrazni bir-biridan ajratib boʻlmaydi.

5. Sheʼriy misralarda vatanparvarlik va xalq ruhi

Muhammad Yusuf sheʼrlarida xalq ruhining eng chuqur qatlamlari yoritiladi. U oddiy soʻzlar bilan yuksak gʻoyalarni ifoda etadi. Shoir xalqni uygʻotuvchi, yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalovchi kuchga ega.

U "Ulugʻimsan, Vatanim!" deya yozgan mashhur satrlarida bunday deydi:

**Ulugʻimsan, Vatanim, tinchim, oromimsan, Sen yoʻqsan, yoʻqman men
– bormi shundan ortiq dalil?!**

Bu satrlar nafaqat bir shoirning his-tuygʻusi, balki butun xalqning yuragidan chiqqandek. Bu yerda Vatan – hayotning maʼnosi, mavjudlikning oʻzi sifatida gavdalanadi.

6. Muhammad Yusuf ijodida tarix va bugun uygʻunligi

Muhammad Yusuf sheʼriyati faqat bugungi kun bilan cheklanmaydi. Uning sheʼrlarida tarixiy xotira, milliy oʻzlik, bobolar ruhi ham yashaydi. U Vatan va Onani tarixiy-madaniy kontekstda ifodalaydi.

Uning "Oʻzbekim" degan mashhur sheʼrida shunday misralar bor:

Oʻzbekim, sen– ayoldayin pokiza, Dilingda bor harorat, duogoʻy.

Bu yerda shoir Vatanni ayolga, onaga oʻxshatadi – bu oʻxshatishlar samimiylilik, goʻzallik va muqaddaslik bilan toʻla. Muhammad Yusuf ijodidagi tarix va bugunning uygʻunligi, Vatan va Onani uygʻun holda tasvirlashi milliy oʻzlikni anglashda muhim rol oʻynaydi.

7. Xulosa

Muhammad Yusuf sheʼriyati – bu xalq yuragining sadosidir. Uning sheʼrlarida Vatan va Ona timsollari uygʻunlashib, xalq ruhining badiiy ifodasiga aylanadi. U shoir sifatida oʻz yurti, xalqining kechmishi va bugunini, orzulari va iztiroblarini chin yurakdan kuylagan. Muhammad Yusuf uchun Vatan – bu Ona, Ona – bu Vatan. Bu ikki obraz shoir ijodida ajralmas timsollar sifatida yashaydi.

Shoir sheʼrlari bugun ham, ertaga ham yosh avlod qalbida vatanparvarlik, insoniylik, milliy gʻurur tuygʻularini uygʻotishda xizmat qilaveradi. Muhammad Yusuf – faqat shoir emas, balki millat koʻzgusi, xalq yuragining nidosidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yusuf, M. (2001). *Ulug'imsan, Vatanim*. Toshkent: Sharq nashriyoti.
2. Jo'rayev, H. (2016). *Muhammad Yusuf fenomeni*. Toshkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi nashriyoti.
3. Xudoyberganova, D. (2015). *Ona va Vatan obrazlari o'zbek she'riyatida*. – Toshkent: Fan.
4. Karimov, I. (1996). *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. Toshkent: Ma'naviyat.
5. Raufxonov, B. (2021). “Muhammad Yusuf she'riyatida xalq ruhi va milliy ong”. // *Adabiyotshunoslik muammolari*, №2, B. 54–60.
6. Qodirova, N. (2023). “She'riyatda tarixiy xotira va bugun uyg'unligi: Muhammad Yusuf misolida”. // *Filologiya ilmiy jurnali*, №1, B. 72–78.
7. Yusupov, S. (2020). *O'zbek she'riyatida obrazlar uyg'unligi*. – Toshkent: O'qituvchi.